Hallintovaliokunta

Tiistai 29.3.2022 klo 12.15—14.00

Läsnä
puheenjohtaja Riikka Purra ps
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Huttunen kesk (4 osittain)
jäsen Mika Kari sd (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Mats Löfström r
jäsen Juha Pylväs kesk (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Matti Semi vas
jäsen Kari Tolvanen kok (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Heikki Vestman kok (1, 2, 3) (4 osittain)
jäsen Heidi Viljanen sd (1, 2, 3) (4 osittain)
varajäsen Jussi Halla-aho ps (1, 2, 3) (4 osittain)
varajäsen Jenni Pitko vihr (4, 5, 6, 7) (3 osittain)
varajäsen Ben Zyskowicz kok (1, 2, 3) (4 osittain)

Sihteerit
valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne
valiokuntaneuvos Henri Helo (1, 2, 3) (4 osittain)
istuntoasiainneuvos Sanna Helopuro (4, 5, 6, 7) (3 osittain)

1. Nimenhuuto

Toimitettiin nimenhuuto. Läsnä oli 12 jäsentä.

2. Päätösvaltaisuus

Kokous todettiin päätösvaltaiseksi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 232/2021 vp

Valiokunnan lausunto SiVL 4/2022 vp
Valiokunnan mietintöluonnos Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kolmansien maiden kansalaisten maahantulon ja oleskelun edellytyksistä tutkimuksen, opiskelun, työharjoittelun ja vapaaehtoistoiminnan perusteella annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi / A3
Muu asiakirja HaVM_23032022_HE_232_2021vp_lyhyt_versio.pdf
Muu asiakirja Sihteerin täydennysehdotuksia mietintöluonnokseen HE 232_2021_vp.pdf / B3
Vastalause PS_vastalause_HE_232_2021vp_29032022.pdf / C3

Vastalause KOK_vastalause_HE_232_2021vp_29032022.pdf / D3
Pöytäkirjan liite nimenhuutolista_ja_äänestys_HaVP_30_2022vp_29032022.pdf / E3

Valiokunta hyväksyi käsittelyn pohjaksi 23.3.2022 jaetun mietintöluonnoksen.

Merkittiin valiokunnalle jaetuksi: Sihteerin täydennysehdotuksia mietintöluonnokseen.

Valiokunta kävi yleiskeskustelun loppuun.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä ed. Vestman ehdotti ed. Tolvasen kannattamana, että 1. lakiehdotuksen 2 §:n 3 momentin johdantokappale muutetaan niin, ettei lakia sovelleta kansainvälistä suojelua saaviin eikä karkottamispäätöksen saaneisiin.

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 7-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Lisäksi ed. Vestman ehdotti ed. Tolvasen kannattamana, että 1. lakiehdotuksen 12 §:n 2 momentin 6 kohdasta poistetaan ”hänen toimeentulonsa ei ole turvattu tai hänen vakuutuksensa ei ole voimassa”.

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 7-6 mietintöluonnos hyväksyttiin.

Ed. Mari Rantanen ehdotti ed. Halla-ahon kannattamana, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hylätään.

Ed. Mari Rantasen vaatimuksesta äänestys toimitettiin avoimena äänestyksenä nimenhuudon mukaan. Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 10-3 mietintöluonnos hyväksyttiin, (liite E3).

Valiokunta päätti tehdä sihteerin täydennysehdotuksilla täydennettyyn mietintöluonnokseen seuraavat muutokset:

Kappaleen 12 loppuun lisättiin seuraavat virkkeet: ”Esityksen mukaan korkeakoulututkintoa suorittaville opiskelijoille myönnetyn jatkuvan oleskeluluvan perusteella myös heidän perheenjäsenilleen myönnettäisiin jatkuva oleskelulupa. Näille perheenjäsenille syntyisi jatkuvan oleskeluluvan myötä oikeus työmarkkinatukeen, mikä olisi muutos nykytilanteeseen. Valiokunta pitää tärkeänä, että toimeentuloedellytyksen täyttymistä tulee edelleen valvoa opintojen aikana”.

Kappaleen 16 loppuun lisättiin seuraavat virkkeet: ”Samoin tulisi tarkemmalla tasolla tilastoida, miten esitys vaikuttaa esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelujen ja muun sosiaaliturvan käyttöön. Valiokunta kiinnittää lainsäädännön arviointineuvoston tavoin erityistä huomiota siihen, ettei hallituksen esityksessä ole arvioitu riittävällä tavalla esitetyistä muutoksista aiheutuvia taloudellisia vaikutuksia”.

Kappaleen 18 loppuun lisättiin seuraavat virkkeet: ”Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa saaman selvityksen mukaan valvonnan toteuttaminen on sitä ongelmallisempaa, mitä pidempiä oleskeluluvat ovat. Ulkomaalaisen saadessa pysyvän oleskeluluvan säännöllistä lupaharkintaa ei enää tehdä. Tällöin viranomaisten tosiasialliset keinot puuttua oleskeluun vähenevät tilanteissa, joissa perusteita maassa oleskeluun ei enää ole. Viranomaisten keinoja suorittaa valvontaa tulee edistää turvaamalla riittävät resurssit sekä varmistamalla lainsäädännön ajantasaisuus”.

Kappaleen 24 toinen virke muutettiin näin kuuluvaksi: ”Saadun selvityksen mukaan oikeus tietojen antamiseen syntyy myönnetyn perustoimeentulotuen osalta vain Maahanmuuttoviraston osatessa yksilöidysti kysyä näitä tietoja”.

Kappaleen 32 loppuun lisättiin kaksi uutta virkettä ja kappaleen loppu muutettiin näin kuuluvaksi: ”Valiokunta korostaa saamansa selvityksen perusteella, että tehokas maasta poistaminen on koko lupaprosessin uskottavuuden kannalta tärkeää. Asiantuntijakuulemisessa esitetyn arvion mukaan mahdollisuutta myöntää oleskelulupa opiskelun perusteella karkottamispäätöksen saaneelle henkilölle sovelletaan harvinaisissa yksittäistapauksissa. Tältäkin osin valiokunta huomauttaa, että esitettyjen muutosten vaikutuksia tulee seurata aktiivisesti ja turvapaikkajärjestelmän toimivuutta heikentäviin tekijöihin tulee lainsäädännön keinoin puuttua tarvittaessa”.

Kappaleen 28 loppuun lisättiin ennen viimeistä virkettä seuraavat virkkeet: ”Valiokunta huomauttaa kuitenkin, että tällä hetkellä keskimäärin vain hieman yli puolet Suomessa korkeakoulututkinnon suorittaneista työllistyy Suomeen valmistumisen jälkeen. Aiheellista olisi jatkoselvittää, mistä ulkomaalaisten opiskelijoiden heikko työllistyminen johtuu ja miten sitä voitaisiin parantaa”.

Ed. Vestman ehdotti ed. Tolvasen kannattamana, että kappaleen 25 viimeinen virke muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”Valiokunta pitää tärkeänä, että jos kokonaisharkinnassa päädytään siihen, ettei toimeentuloedellytyksen laiminlyönti ole vähäinen, oleskelulupa peruutetaan”.

Ehdotuksesta äänestettiin mietintöluonnosta vastaan. Äänin 2-11 ed. Vestmanin ehdotus hyväksyttiin.

Valiokunta päätti ehdottaa eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavan lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy tulevaisuudessa tarvittaviin toimenpiteisiin opiskelun perusteella myönnettävien oleskelulupien edellytyksiä koskevan jälkivalvonnan toimivuuden varmistamiseksi, tehostamiseksi ja resursoimiseksi tavalla, jolla varmistetaan oleskeluluvan edellytysten olemassaolo myös luvan myöntämisen jälkeen.” ja lisätä mietintöluonnoksen yleisperusteluihin lausumaehdotusta perustelevan kappaleen 35 a.

Muilta osin mietintöluonnos hyväksyttiin sihteerin täydennysehdotusten mukaisesti muutettuna ja täydennettynä.

Ed. Purra, Rantanen M., Halla-aho, Tolvanen, Vestman ja Zyskowicz varasivat tilaisuuden vastalauseen jättämiseen. Vastalause on jäettävä sihteerille klo 16.00 mennessä.

Valiokunta päätti yksimielisesti pitää käsittelyä asian ratkaisevana käsittelynä.

Mietintöön jätettiin vastalause: Vastalause 1: ed. Purra, Rantanen M. ja Halla-aho, liite C3 ja vastalause 2: ed. Tolvanen, Vestman ja Zyskowicz, liite D3

Asian käsittely valiokunnassa on päättynyt.

4. Valtioneuvoston ihmisoikeuspoliittinen selonteko

Valtioneuvoston selonteko VNS 10/2021 vp

Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 johtaja Sirpa Rautio, Ihmisoikeuskeskus Asiantuntijalausunto / A4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 poliisitarkastaja Kimmo Halme, sisäministeriö Asiantuntijalausunto / B4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 ylitarkastaja Heli Heikkola, suojelupoliisi Asiantuntijalausunto / C4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 koulutusyksikön johtava asiantuntija Meeri-Maria Jaarva, Kriisinhallintakeskus Asiantuntijalausunto / D4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 johtaja Tuija Brax, Helsingin yliopiston oikeusvaltiokeskus Asiantuntijalausunto / E4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 Poliisihallitus Asiantuntijalausunto / F4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 Maahanmuuttovirasto Asiantuntijalausunto / G4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 Amnesty International, Suomen osasto ry Asiantuntijalausunto / H4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 Suomen Punainen Risti Asiantuntijalausunto / I4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 Poliisiammattikorkeakoulu Asiantuntijalausunto / J4
Asiantuntijalausunto VNS 10/2021 vp HaV 29.03.2022 Suomen Kuntaliitto Asiantuntijalausunto / K4

Merkittiin, että kokous ei enää ollut päätösvaltainen.

Etäkuuleminen

Valiokunnassa olivat kuultavina:
- ulkoasiainneuvos Rauno Merisaari, ulkoministeriö
- johtaja Sirpa Rautio, Ihmisoikeuskeskus, liite
- poliisitarkastaja Kimmo Halme, sisäministeriö, liite
- erityisasiantuntija Emma Patovuori, sisäministeriö
- komentaja, rajaturvallisuusasiantuntija Jani Järäinen, sisäministeriö
- ylitarkastaja Heli Heikkola, suojelupoliisi, liite
- koulutusyksikön johtava asiantuntija Meeri-Maria Jaarva, Kriisinhallintakeskus, liite
- johtaja Tuija Brax, Helsingin yliopiston oikeusvaltiokeskus, liite

Valiokuntaan ovat saapuneet kirjalliset lausunnot:
- Poliisihallitus, liite
- Maahanmuuttovirasto, liite
- Amnesty International, Suomen osasto ry, liite

- Suomen Punainen Risti, liite
- Poliisiammattikorkeakoulu, liite
- Suomen Kuntaliitto, liite

Todettiin, että tätä asiantuntijakuulemista jatketaan perjantaina 1.4.2022 pidettävässä valiokunnan kokouksessa.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 1 ja 1 a §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 3/2022 vp

Valiokunnan lausunto PeVL 13/2022 vp
Vastine HE 3/2022 vp HaV 29.03.2022 valtiovarainministeriö Asiantuntijalausunto / A5

Vastine

Valiokuntaan on saapunut kirjallinen lausunto:
- valtiovarainministeriö, liite

6. Muut asiat

Esityslistan liite Maahanmuuttovirasto_05042022_ohjelmaluonnos.pdf

Todettiin Maahanmuuttovirastoon tiistaina 5.4.2022 klo 16.00 tehtävän hallintovaliokunnan vierailun ohjelma.

Todettiin, että SuomiAreena järjestetään Porissa 11.-15.7.2022 teemoilla: 1) ilmasto, ympäristö, kestävä kehitys; 2) ruoka ja ruoantuotanto; 3) terveys ja hyvinvointi; 4) työ, yrittäjyys ja talous).

7. Seuraava kokous

Ilmoitettiin, että valiokunnan seuraava kokous on keskiviikkona 30.3.2022 klo 11.15.

Pöytäkirjan vakuudeksi

Valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne